

Nr 669.

Av herr **Hjalmarson m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 220, med förslag till förordning om särskild avgift vid vissa investeringar (investeringsavgift), m. m.*

I proposition nr 220 föreslås en investeringsavgift på 10 procent å vissa investeringar. Syftet härmed är att söka åstadkomma en begränsning av investeringarna genom att låta dessa fördyras.

Det synes oss mycket tveksamt om investeringsavgiften kommer att få avsedd effekt. Såsom vi i olika sammanhang framhållit anse vi det icke möjligt att på ett verkligt effektivt sätt bekämpa inflationen utan en aktiv penningpolitik. Då emellertid i dagens läge ingen möjlighet att återställa förtroendet för penningvärdet bör lämnas oprövd, ha vi icke velat ställa oss avvisande mot principen i förslaget. En förutsättning här för är dock att vissa modifikationer av förslaget komma till stånd.

Skall förslaget över huvud taget få någon investeringsbegränsande effekt, måste de skattskyldiga ha klart för sig att investeringsavgiften efter viss tid skall upphöra. Den tidsbegränsning departementschefen föreslagit är ur denna synpunkt tillfredsställande. Å andra sidan är det uppenbart att tidigare erfarenheter i fråga om skatter, som angivits skola bli av tillfällig natur, alstrat en viss misstro emot sådana uttalanden. Det synes oss därför angeläget att riksdagen gör ett mycket klart uttalande i detta avseende.

Ett sådant uttalande skulle otvivelaktigt få förstärkt effekt om avgiften gäves en sådan konstruktion att allmänheten redan från början kunde iakttaga en tendens till framtida lindring av avgiften. Vi vilja därför förordna — i likhet med flera hörda remissinstanser — att procentsatsen 10 får gälla endast för första året av avgiftens giltighetstid och att procentsatsen för det andra året nedsättes till 5.

Den föreslagna investeringsavgiften träffar icke alla investeringar. Det finns på grund härav anledning att närmare pröva förordningens giltighetsområde. Vid denna prövning böra fiskaliska synpunkter icke tillmätas någon avgörande betydelse.

Med hänsyn till avgiftens syfte att motverka investeringar är det ägnat att väcka förvåning att investeringar, som i vederbörlig ordning tillståndsprövas, skola beläggas med avgift. Det synes föga konsekvent att den särskilt reglerade byggnadsverksamheten tagits med i förevarande sammanhang. Eftersom denna verksamhet är helt och hållet beroende av

prövning genom statliga myndigheter och redan därigenom kan begränsas, bör någon ytterligare uppbromsning av dylika investeringar icke erfordras, såvida man icke anser de tillståndsgivande myndigheternas prövning vara otillräcklig. Vi förutsätta att en sådan uppfattning icke är för handen, då detta skulle undanrycka grunden för byggnadsregleringen.

I detta sammanhang vilja vi framhålla, att en investeringsavgift, som till och med skulle träffa reparationer, vore ägnad att avtrubba känslan för det angelägna — både från enskilda och allmänna synpunkter — i att hålla redan gjorda investeringar i gott stånd.

Vid remissbehandlingen har från flera håll vitsordats, att jordbruket vad byggnader beträffar i högsta grad framvisar en eftersläpning såväl i fråga om ny-, till- och ombyggnad som i fråga om reparations- och underhållsarbeten. Standarden å jordbrukets ekonomibyggnader är på många håll mycket låg. Det synes oss som om den under senare år fortskridande fördyringen av byggnadsverksamheten inom jordbruket skulle vara tillräcklig för att — utom i undantagsfall — hindra alla icke absolut erforderliga investeringar i byggnader. Det bör i detta sammanhang också framhållas, att jordbruket kräver en kapitalinvestering av anläggningstillgångar som i relation till den årliga omsättningen är mycket större än fallet är inom till exempel handeln och industrien. Investeringsavgiften kommer därför att drabba jordbruksnäringen särskilt hårt och måhända helt omintetgöra väl motiverade investeringar. I och med att man numera upphört med tillståndsprövning för jordbrukets ekonomibyggnader, har man erkänt att behovet av nya eller förbättrade sådana byggnader är mycket stort och att sådana investeringar äro synnerligen önskvärda. Det ter sig då egenomligt att man nu skulle söka hindra samma investeringar.

Ett annat slag av byggnader, beträffande vilka det råder ett stort nybyggnadsbehov, är lagerlokaler för frukt. Fruktodlingen har under de senare åren undergått en mycket stark utveckling till gagn för vår samhällshushållning. Det är ett betydande intresse att denna utveckling icke avbrytes.

Det här anförda leder oss till den slutsatsen att byggnader helt böra undantagas från investeringsskattens tillämpningsområde.

Mycket starka invändningar kunna göras mot investeringsavgiften även beträffande jordbrukets inventarier. Bristen på arbetskraft är för jordbrukets del större än på flertalet andra områden. Man har också att räkna med att denna brist i framtiden kommer att bli ännu större. Långtidsutredningen förutsätter i sitt betänkande en betydande överflyttning av arbetskraft från jordbruket till industrien. Samtidigt är förhållandet det att jordbrukets lönsamhet enligt statsmakternas beslut skall höjas till jämställdhet med motsvarande befolkningsgruppers. Ur båda dessa synpunkter kräves en fortsatt rationalisering och mekanisering, och denna bör ske i så snabb takt som möjligt. Det kan vidare framhållas att modernise-

ringen av jordbrukets maskin- och redskapsutrustning stimuleras av statsmakterna genom lån och bidrag. Redan detta är ett bevis för dess önskvärdhet.

Ehuru skäl sålunda tala för att jordbruket helt skulle undantagas från investeringsavgift, ha vi icke velat sträcka oss längre än att vi föreslå en höjning av det avgiftsfria beloppet från 10 000 till 15 000 kronor. En sådan höjning finna vi motiverad bland annat av att inventariebeståndets huvudsakliga värde ligger i ett förhållandevis litet antal relativt dyra maskiner, såsom traktorer, skördetröskor etc. Samma bör också gälla i fråga om rörelse och annan fastighet.

I likhet med vad som skall gälla beträffande jordbruksfastighet bör enligt vår mening förvärv av inventarier i samband med övertagande av rörelse eller igångsättande av ny rörelse alltid vara fritt från investeringsavgift.

Frikallade från avgiftsskyldighet äro enligt propositionen bland annat aktiebolag och ekonomiska föreningar däri kommun äger mer än nio tiondelar av aktie- eller andelskapitalet. De sakkunniga som förberett denna fråga hade förordat samma bestämmelse för statens del. Den av departementschefen företagna ändringen synes vara föranledd av den anmärkningen mot de sakkunnigas förslag att vissa statliga företag därigenom skulle försättas i en gynnad ställning framför konkurrerande privat företagsamhet. Det synes emellertid som om samma argument skulle kunna anföras beträffande kommunala företag, som bedriva byggnadsverksamhet. Som exempel härpå må nämnas de av Stockholms stad ägda »Aktiebolaget Svenska Bostäder» och »Aktiebolaget Hyreshus». I den mån kommuner äga mer än nio tiondelar av aktie- eller andelskapitalet i dylikt företag, bör enligt vår uppfattning företaget behandlas på samma sätt i fråga om avgiftsskyldigheten, vad gäller för rörelsen anskaffade maskiner och andra inventarier, som de statliga, med privat företagsamhet konkurrerande företagen.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställa vi,

I. att riksdagen ville uttala, att förordningen om särskild avgift vid vissa investeringar (investeringsavgift) icke är avsedd att förlängas;

II. att riksdagen ville besluta,

att investeringsavgiften under det beskattningsår, för vilket taxering till statlig inkomstskatt äger rum i första instans år 1954, skall utgå efter fem procent av den avgiftsbelagda investeringskostnaden,

att från förordningens tillämpningsområde skall undantagas byggnad,

att det belopp som skall avdragas från uppskattad in-

vesteringskostnad för att erhålla avgiftsbelagd investeringskostnad skall vara 15 000 kronor,

att investeringsavgift ej skall utgå vid förvärv av inventarier i samband med övertagande av rörelse eller igångsättande av ny rörelse samt

att från avgiftsskyldighet icke skola frikallas aktiebolag eller ekonomiska föreningar — även om kommun däri äger mer än nio tiondelar av aktie- eller andelskapitalet — därest företaget bedriver rörelse, som består i byggnadsverksamhet; ävensom

III. att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till härför erforderliga ändringar i propositionens förslag till förordning.

Stockholm den 13 november 1951.

Jarl Hjalmarson.

Martin Skoglund.

Erik Hagberg
i Malmö.

Elis Håstad.

T. G. von Seth.

Folke Kyling.

Ernst V. Staxäng.
